

- DET TALTE ORD GÆLDER -

Taleseddel til FOU samrådsspørgsmål AE vedr. operation Green Desert i Irak i 2004 og FN's Torturkonventions artikel 12

Fredag den 21. juni 2013 kl. 13:30

MF Nikolaj Villumsen (EL) har stillet spørgsmål AE til besvarelse i samråd den 21. juni 2013.

Spørgsmålet er stillet med baggrund i den af 23 irakere anlagte retssag mod Forsvarsministeriet vedrørende behandling under tilbageholdelse i forbindelse med Operation Green Desert i Irak i 2004 og det den 3. juni 2013 afholdte samråd Z og Æ, som vedrørte samme sag og artikel 14 i FN's torturkonvention (kravet om, at enhver deltagende stat i sit retssystem skal sikre ofret oprejsning) og forholdet til de i retssagerne rejste krav vedrørende forældelse og sikkerhedsstillelse.

FOU samrådsspørgsmål AE

"I forlængelse af samrådet 3/6-2013 om samme sag bedes ministeren redegøre for, om der er igangsat en øjeblikkelig og uafhængig undersøgelse af, om nogen udsendte danskere har opført sig ansvarspådragende i forbindelse med det overgreb, der blev begået af irakiske sikkerhedsstyrker mod 23 civile irakere i forbindelse med Operation Green Desert i 2004, således som Danmark er forpligtet til, jf Torturkonventionens artikel 12."

Besvarelse af samrådsspørgsmål AE

- [Det spørgsmål, som er stillet til mig, lyder:

Spørgsmål AE

"I forlængelse af samrådet 3/6-2013 om samme sag bedes ministeren redegøre for, om der er igangsat en øjeblikkelig og uafhængig undersøgelse af, om nogen udsendte danskere har opført sig ansvarspådragende i forbindelse med det overgreb, der blev begået af irakiske sikkerhedsstyrker mod 23 civile irakere i forbindelse med Operation

Green Desert i 2004, således som Danmark er forpligtet til, jf Torturkonventionens artikel 12.”]

-o0o.

- Med udgangspunkt i den verserende civile retssag anlagt af advokat Christian Harlang på vegne en række irakere mod Forsvarsministeriet med krav om erstatning, har Nikolaj Villumsen således bedt mig redegøre for, – og jeg citerer – *”om der er igangsat en øjeblikkelig og uafhængig undersøgelse af, om nogen udsendte danskere har opført sig ansvarspådragende i forbindelse med det overgreb, der blev begået af irakiske sikkerhedsstyrker mod 23 civile irakere i forbindelse med Operation Green Desert i 2004, som Danmark er forpligtet til, jf. Torturkonventionens artikel 12.”*
- Lad mig indledningsvis benytte anledningen til endnu engang at understrege, at regeringen vil have undersøgt, hvad der er op og ned i de sager, som har været omtalt om evt. dansk ansvar for mishandling af tilbageholdte i Irak og Afghanistan. Det mente vi, før vi kom i regering – og det mener vi også nu.
- Derfor står der også i regeringsgrundlaget, at der nedsættes en undersøgelseskommission til at belyse mulige problemer med

Danmarks overholdelse af internationale konventioner i forbindelse med krigsførelsen i Irak og Afghanistan.

- Den undersøgelseskommission blev – som bekendt – nedsat af justitsministeren den 7. november 2012. Kommissionen skal, ifølge sit kommissorium, bl.a. undersøge og redegøre for, om de folkeretlige forpligtelser, som påhviler Danmark, er blevet overholdt i forbindelse med tilbageholdelsen af personer under den danske krigsdeltagelse i Irak.
- Ingen kan være tjent med, at der er usikkerhed om de centrale spørgsmål og problemstillinger, der har været – og stadig er - fremme i medierne. Den megen uklarhed risikerer simpelthen at skygge for den store, modige og vigtige indsats, som danske soldater har ydet og stadig yder hver dag i Afghanistan og andre missionsområder.
- Undersøgelseskommissionen er naturligvis uafhængig. Det er min forventning, at kommissionens undersøgelse vil være et både grundigt og omfattende stykke arbejde, hvor der vil være adgang til det omhandlede kildemateriale i arkiv og mulighed for at udspørge relevante personer. Nedsættelsen af en undersøgelseskommission om den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan er min opfattelse et stærkt bevis på, at regeringen ønsker at komme til bunds i, hvad der i sin tid skete

i Irak. Det virker derfor en smule paradoksalt, at jeg endnu en gang bliver bedt om at besvare spørgsmål, som kommissionen må forventes at forholde sig til, mens Undersøgelseskommissionen knap nok har haft tid til at påbegynde arbejdet.

- Samrådsspørgsmålets præmis om, hvorvidt danske soldater har opført sig ansvarspådragende, kommer også meget tæt på den civile retssag, som i øjeblikket verserer ved domstolene.
- Lad mig derfor med det samme understrege, at jeg uanset, hvor mange folketingsspørgsmål, der måtte blive stillet i relation til den anlagte retssag, ikke vil procedere sagen her i Folketinget. Retssagen vil som andre retssager, hvori staten er part, blive procederet foran domstolene.
- Jeg synes, at det vil være en uskik, hvis vi i Danmark udvikler tilstande, hvor politikere blander sig i konkrete retssager og dermed risikerer at påvirke udfaldet. [Det kan ske i visse andre lande, men jeg synes, at vi skal være forsigtige her i Danmark.]
- Dette har jeg også tidligere berørt – så sent som i forbindelse med besvarelsen af samrådsspørgsmål Z og Æ den 3. juni.
- I den forbindelse synes jeg endvidere, at det over for dem, der ikke måtte være nærmere bekendt med den anlagte sag, bør

nævnes, at Kammeradvokaten på vegne Forsvarsministeriet har påstået frifindelse i den anlagte erstatnings sag, og at artikel 12 i FN's Torturkonvention af sagsøger – altså Christian Harlang på vegne de 23 irakere - er påberåbt i sagen.

- Jeg nævner dette, fordi jeg som sagt, ikke vil procedere retssagen her i Folketinget, og derfor heller ikke vil gå nærmere ind i sagens materie her i tinget.
- Jeg vil derfor i min videre besvarelse begrænse mig til en nøgtern beskrivelse af de elementer, som indgår i vurderingen af artikel 12 i FN's Torturkonventions anvendelsesområde.
- FN's Torturkonventions artikel 12 lyder som følger:

"Enhver deltagende stat skal sikre, at dens kompetente myndigheder hurtigt iværksætter en upartisk undersøgelse i ethvert tilfælde, hvor der er rimelig grund til at antage, at en torturhandling er begået på noget territorium under dens jurisdiktion".

- Artikel 12 indeholder således en folkeretlig forpligtelse for Danmark til – under visse betingelser - at sikre, at kompetente danske myndigheder af egen drift [ex officio] undersøger mistanker om tortur.

- Hvorvidt der er tale om en situation, der er omfattet af forpligtelsen i artikel 12 i FN's Torturkonvention, vil altid være en konkret vurdering foretaget på baggrund af de til rådighed værende oplysninger og karakteren heraf.
- En forudsætning for forpligtelsen i artikel 12 til hurtigt at iværksætte en upartisk undersøgelse, er således, at der på baggrund af en konkret vurdering af de til rådighed værende oplysninger og karakteren heraf 1) er rimelig grund til at antage, 2) at en torturhandling er begået og 3) på *"noget territorium under dens jurisdiktion."*
- På baggrund af den vurdering, som artikel 12 forudsætter, er der ikke tidligere iværksat – og jeg citerer fra samrådsspørgsmålet - *"en øjeblikkelig og uafhængig undersøgelse af, om nogen udsendte danske har opført sig ansvarspådragende i forbindelse med det overgreb, der blev begået af irakiske sikkerhedsstyrker mod 23 civile irakere i forbindelse med operation Green Desert i 2004"*.
- Lad mig i den forbindelse endnu engang minde om, at de handlinger, som den civile erstatningssag anlagt af 23 irakere mod Forsvarsministeriet handler om, er, begået i Irak, og at Kammeradvokaten, på vegne Forsvarsministeriet og som allerede nævnt, har påstået frifindelse.

- Det tror jeg, er det, som jeg af hensyn til såvel den verserende retssag som Irak/Afghanistan-undersøgelseskommissions arbejde kan sige i relation til artikel 12 i FN's Torturkonvention.
- I det omfang den anlagte civile erstatningssag bliver genstand for materiel prøvelse, vil spørgsmålet om, hvorvidt den danske stat har handlet ansvarspådragende, stå centralt. Det samme gælder spørgsmålet om overholdelse af relevante folkeretlige forpligtelser inden for rammerne af den undersøgelse, som Irak/Afghanistan-kommissionen vil skulle foretage.
- Det er mig magtpåliggende at understrege, at hvad jeg har sagt her, ikke på nogen måde rokker ved regeringens grundlæggende holdning til behovet for at undersøge krigsdeltagelsen i Irak (og Afghanistan).
- Jeg kan i den forbindelse også oplyse, at det vil være helt naturligt, at materiale fra de verserende retssager vil blive stillet til rådighed for Irak/Afghanistan-kommissionens arbejde.
- Der kan ikke herske tvivl om, at regeringen lægger vægt på, at Danmark og danske styrker, i forbindelse med deltagelse i internationale operationer, overholder vores folkeretlige forpligtelser.

- Imidlertid står vi os – også i forhold til den konkrete sag – bedst ved – at undlade at kommentere verserende retssager og lade domstolene tage stilling til de i den anlagte civile erstatningssag rejste spørgsmål, og lade Irak/Afghanistan-kommissionen foretage den undersøgelse, som den er nedsat for at tage sig af. Det er jeg helt tryk ved.
- Dette afslutter min besvarelse af samrådsspørgsmål AE.